

NOTA OOR

Tekort aan leerkrachten wetenschappen

Situering

Het is voor iedereen duidelijk dat er zich de laatste jaren een schrijnend tekort aan leerkrachten wetenschappen opdringt. Dit is een structureel probleem - het niet of heel moeilijk vinden van kwalitatief hoogstaande docenten heeft verregaande implicaties. We denken hierbij aan onvoldoende stimulering van middelbare scholieren om een wetenschappelijke richting te gaan studeren, of zelfs het gebrek aan voorkennis in de eerste bachelor.

Tijdens de discussie van de lerarenopleiding op faculteits- en groepsniveau hadden nagenoeg alle studentenvertegenwoordigers het gevoel dat het probleem van de lerarenopleiding veel dieper zat dan de duur van deze opleiding alleen, met name in de veranderde status van het beroep en in de grote werkgelegenheid in veel beter betalende bedrijven. Daarom is deze nota zeker geen alternatief of herformulering van het LOKO-voorstel, maar eerder een aanvulling - in deze nota staat het gebrek aan leerkrachten centraal, en wordt dus een ander aspect belicht.

Omdat we echter geen goed beeld hadden in welke mate dat idee structureel was hebben we een enquête opgezet die de wetenschapsstudenten bevraagt over de problematiek.

Respons+opmerkingen

De enquête heeft op dit moment 5 dagen gelopen en is ingevuld door meer dan 500 van de 1500 studenten aan onze faculteit. Alle jaren werden bevraagd, van eerste bachelor tot tweede master. Er moeten een aantal belangrijke opmerkingen gemaakt worden bij deze enquête:

- De enquête bestaat slechts uit 7 vragen, opgesteld door wetenschappers zonder enige ervaring in enquêtes maken.
- We konden bij deze enquête uiteraard enkel de studenten aan onze faculteit bevragen, we missen zo de groep studenten die leraar wil worden maar die niet aan onze faculteit is komen studeren omdat de opleiding te lang duurt. (Het is hierbij echter maar de vraag of deze groep groot genoeg is om een significante wijziging in de resultaten te veroorzaken).
- Deze enquête is ook ingevuld door de jongste studenten, waarvan een groot aantal zonder twijfel nog nooit echt heeft nagedacht over welk beroep hij/zij wil uitoefenen en bijgevolg niet echt volgens een gefundeerde mening geantwoord heeft.

Deze opmerkingen kunnen doen besluiten dat de bruikbaarheid van de resultaten van deze enquête zich moet beperken tot het laten zien van duidelijke trends in de antwoorden en in geen geval mogen gezien worden als absoluut juiste aantallen.

Aard vragen

De vragen gingen na of de studenten in het huidige systeem de lerarenopleiding in hun master, na hun master of helemaal niet wilden doen en wat de redenen daarvan zijn. Ook werd er gevraagd in welk scenario zij de lerarenopleiding zouden willen doen indien ze zouden kunnen kiezen tussen de belangrijkste scenario's die op dit moment gelden of op tafel liggen. (Dus in 6 jaar, 5.5 jaar, 5 jaar, 4.5 jaar of 4 jaar.) Bij elk van deze scenario's werd vermeld welke diploma's ze zouden behalen.

Resultaten

- Slechts een kleine 15% van de studenten is van plan de lerarenopleiding tijdens de master te doen, terwijl nagenoeg de helft erover denkt om de lerarenopleiding na zijn masteropleiding te doen.
- Als je de studenten vraagt welke optie zij zouden kiezen zijn de resultaten als volgt:
 - 6 jaar: 42%
 - 5,5 jaar: 17%
 - 5 jaar: 23%
 - 4,5 jaar: 2%
 - 4 jaar: 16%

Bij de interpretatie van deze resultaten moet men weliswaar zeer voorzichtig zijn - in de enquête wordt niet veel uitleg gegeven bij het concept 'onderwijsmaster' dat als masterdiploma bij de 4, 4.5 en 5 jaar werd voorgesteld.

- De reden dat de studenten de opleiding eerder na hun master willen volgen is voor de absolute meerderheid van de bevroegde studenten dat de lerarenopleiding slechts een back-up plan is en ze dus niet willen inboeten in de waarde van hun masterdiploma.
- Aan de studenten die in geen enkel scenario lerarenopleiding zouden volgen werd gevraagd waarom dit zo was. De helft van de studenten antwoordde hierop dat ze gewoon niet geïnteresseerd waren in het beroep, de andere 50% volgt geen lerarenopleiding onder de noemer maatschappelijke en financiële redenen.

Conclusie

In het licht van de voorstellen van LOKO kan uit deze enquête besloten worden dat de meerderheid van de wetenschapsstudenten niet direct vragende partij is voor een verkorte lerarenopleiding. De meeste studenten willen in de eerste plaats een volwaardig masterdiploma en daarnaast eventueel nog een diploma leraar.

Uit de resultaten komt echter ook naar voor een bepaalde significante groep studenten wèl de verkorte optie zouden kiezen. OOR is dus zeker akkoord met het standpunt dat het volledige traject dat een student moet afleggen om uiteindelijk leraar te worden te lang is. OOR steunt het concept van initiële 'onderwijs' masters die resulteren in een masterdiploma dat toegang geeft tot lesgeven in de hogere graden van het secundair onderwijs, maar duidelijk een ander profiel heeft dan de initiële masteropleidingen wetenschappen zoals die nu bestaan. De mogelijkheid om de lerarenopleiding in een extra jaar na de masteropleiding te doen moet weliswaar blijven bestaan.

Wat echter niet uit het oog verloren mag worden, is het totaalbeeld. De belangrijkste conclusie die uit de enquête kan getrokken worden is dat *de helft* van de studenten die de lerarenopleiding in geen enkel scenario zouden volgen dit doen om maatschappelijke en financiële redenen. Het wankelende statuut van de leraar, de steeds brutaler wordende leerlingen, de frequente persberichten over geweld tegen leerkrachten en leerkrachten met burn-outs zijn nefast voor het beroep in een land waar er een tekort is aan wetenschappers - en bedrijven salarissen aanbieden die een veelvoud zijn van het loon van een leerkracht. Dat is de echte oorzaak van het lerarentekort en zal niét opgelost worden door een verkorte lerarenopleiding.

Hoewel dit probleem eigenlijk al lang door iedereen gevoeld wordt, wordt het op alle niveaus genegeerd. Wij zijn van mening dat hier dringend verandering in moet komen. Zonder grote Vlaamse sensibiliseringsacties en loonsverhogingen voor de leerkrachten zal het lerarentekort, verkorte opleiding of niet, alleen maar groter worden. Het kan bijna niet overschat worden hoe rampzalig dit zou zijn voor de wetenschappen en kenniseconomie in Vlaanderen.

De boodschap van deze nota is dus dat de voorstellen tot verkorting van de studieduur om leraar te worden echt niet mogen gezien worden als dé oplossing voor het grote tekort aan leraren (wetenschappen). Die oorzaak ligt veel dieper en daar moet dringend meer aandacht aan besteed worden willen we het lerarentekort écht oplossen.